

Národní fronta – místní akční výbor Spáňov

1948–1952

Inventář

EL NAD č.: 2022

AP č.: 509

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6

Příloha:

Seznam použitých zkratk	7
-------------------------	---

Inventární seznam:

Orgány MAV NF	8
---------------	---

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní akční výbor Spáňov

Datum vzniku: 4. 3. 1948

Datum zániku: 1954

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Spáňov je Místní akční výbor Národní fronty Spáňov (MAV NF). MAV NF neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru (MNV) nebo v kulturních zařízeních obce.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

MAV NF se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opisech na OAV NF. Schůze MAV NF se konaly obvykle jednou za měsíc.

Ustavující schůze MAV NF ve Spáňově se konala 4. března 1948 v místnosti MNV za přítomnosti zástupců převážně KSČ, Československé strany lidové, Československé strany národně socialistické a Jednotného svazu českých zemědělců. Složení MAV NF schválil OAV NF v Domažlicích se změnami 22. března 1948.² MAV NF zastupovalo pět členů, v čele stál předseda, místopředseda a jednatel. OAV NF zároveň schválil další dva členy jako náhradníky. Prvním předsedou MAV NF ve Spáňově se stal Tomáš Mleziva. Po jeho zvolení předsedou MNV Spáňov (22. prosince 1948) funkci předsedy MAV NF převzal Tomáš Jung.³

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. MAV NF poskytoval oznámení o národní a politické spolehlivosti, dohlížel na veškerý politický, veřejný a kulturní život v obci a řídil ho v duchu politiky Národní fronty. Zabýval se přípravou a organizací voleb do zákonodárných i zastupitelských sborů, pořádáním celonárodních oslav v obci a kontrolou výrobních zemědělských plánů a kontingentních dodávek. V roce 1950 je uváděn jako předseda MAV NF Václav Hruška.

Vzhledem k absenci jednotlivých zápisů ze schůzí nelze určit, jak často se MAV NF ve Spáňově scházel. V zápisu ze schůze MAV NF ze 4. října 1949 je poznamenáno, že se schůze budou konat každý měsíc, a to vždy první den v měsíci, v budově MNV.

¹ V sídle farností měl být do MAV NF kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen MAV NF také jeden jeho zástupce.

² Do MAV NF nemohli být přijati členové bez schválení OAV NF.

³ Předseda MNV nemohl zastávat současně funkci předsedy MAV NF, tyto dvě funkce nesměly být slučovány.

Akční výbory ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.⁴ Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i Místní akční výbor Národní fronty Spáňov během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Spáňov (MV NF). Činnost MV NF se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací. Z činnosti MV NF Spáňov se však v tomto archivním fondu nedochovaly žádné archiválie.⁵

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Spáňov vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Spáňov jednu úřední knihu z let 1948–1952 (č. j. SOAP/010-0621/2018). Jednalo se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MAV NF Spáňov.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“.

O uložení dokumentů MAV NF Spáňov či jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Spáňov obsahuje jedinou archiválii a tou je kniha zápisů ze schůzí MAV NF Spáňov pocházející z let 1948–1952.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlednutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Spáňov je z hlediska úplnosti stavu zachování označen jako torzovitý, z významných archiválií v něm úplně chybějí zápisy ze schůzí MAV NF z let 1953–1954. Z roku 1948 se stejně jako z let 1949 a 1950 dochovaly v knize zápisů ze schůzí pouze dva zápisy. Dochovaná kniha zápisů ze schůzí MAV NF ve Spáňově dále zaznamenává jeden zápis ze schůze z roku 1951 a jeden z roku 1952. Podací protokoly ani spisy se nedochovaly vůbec.

Při současném pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválie je dobrý, archiválie není poškozena. Jeden list se zápisem ze schůze MAV NF z 29. února 1952 je v knize vlepen. Jazykem archiválie je čeština.

⁴ Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

⁵ Na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, se Kout na Šumavě stal od 1. července 1960 střediskovou obcí pro obec Kout na Šumavě se stávajícími osadami Starý Dvůr, Nový Dvůr a nově pro obec Spáňov. Od té doby činnost společenských a zájmových organizací v obci Spáňov řídil MV NF v Koutě na Šumavě.

Dochovaná úřední kniha byla při současném zpracování a inventarizaci uložena do atypického kartonu o celkovém rozsahu 0,04 bm.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie inventarizovaného archivního fondu vznikla z činnosti MAV NF Spáňov. Dochovala se pouze jediná úřední kniha, která pouze omezeně poskytuje informace o činnosti Národní fronty v obci. Zápisy ze schůzí MAV NF jsou v knize zaznamenány značně mezerovitě a stručně. Zápis ze schůze ze 4. března 1948 poznamenává průběh ustavující schůze MAV NF ve Spáňově, ostatní zápisy pak přibližují agendu, kterou MAV NF v daném období vykonával.

K utvoření obrazu o fungování Národní fronty ve Spáňově je nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), jehož usneseními se místní výbory řídily, plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. S ohledem na vedoucí úlohu KSČ v Národní frontě je potřeba věnovat pozornost také archivnímu fondu KSČ – okresní výbor Domažlice (EL NAD 574), archivnímu fondu Národní fronta – místní výbor Kout na Šumavě (EL NAD 2016) a archivnímu fondu Místní národní výbor Spáňov (EL NAD 389), uloženým ve zdejším archivu.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Spáňov uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 27. 9. 2019

Monika Žáčková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 69.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

KARÁSKOVÁ, Pavla. *Místní národní výbor Spáňov (1928) 1945–1960 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 289]. Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, 2010.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

ŽÁČKOVÁ, Monika. *Místní národní výbor Kout na Šumavě (1930) 1945–1990 (1992) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 400]. Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, 2014.

Seznam použitých zkratek

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

Orgány MAV NF

1	Zápisy ze schůzí MAV NF Spáňov 4. 3. 1948, 30. 12. 1948, 4. 10. 1949, 7. 12. 1949, 26. 5. 1950, 8. 12. 1950, 11. 2. 1951, 29. 2. 1952	1948–1952	ukn 1
---	---	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní akční výbor Spáňov
Značka archivního fondu:	NF MAV Spáňov
Časové rozmezí:	1948–1952
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,04 bm
Stav ke dni:	27. 9. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 9. 2019 – č. j. SOAP/10-533/2019